

Akademik Erteleme ve Sınav Kaygısı¹

Bilge UZUN ÖZER

Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D.
buzunozer@cumhuriyet.edu.tr

Nursel TOPKAYA

Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D.
nursel.t@yahoo.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, akademik erteleme davranışı ve sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu doğrultuda, veri toplama aracı olarak kullanılan Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği ve Sınav Kaygısı Envanteri 109 (61 kız, 48 erkek) lisans öğrencisine uygulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler 17-29 yaşları arasında olup, yaş ortalamaları 19.9 dur. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin akademik erteleme davranışı ortalamasının 34.5 (SS = 5.4) ve sınav kaygısı ortalamasının 43.0 (SS = 12.2) olduğunu göstermektedir. Cinsiyet farkına yönelik olarak yapılan analiz sonuçları, akademik erteleme davranışına ilişkin bir farklılığa işaret etmezken; kız öğrencilerin (M = 45.7; SS = 13.2) erkek öğrencilerden (M = 39.6; SS = 9.9) daha fazla sınav kaygısına sahip olduğunu göstermiştir. Faktör analizi bulguları, çalışmaya katılan öğrencilerin erteleme nedenlerinin *Başarısızlık korkusu*, *Risk Alma Davranışı*, *Kontrol Edilmeye Karşı İsyen* ve *Tembellik* nedenleri üzerinde yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Öğrencilerin akademik alanlarda gösterdikleri erteleme davranışı sebeplerinden başarısızlık korkusu ve sınav kaygısı arasında ($r = .34$) anlamlı bir ilişki olduğu çalışmanın diğer bulguları arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Akademik Erteleme Davranışı, Erteleme Davranışı Sıklığı, Sınav Kaygısı

Academic Procrastination and Test Anxiety

Abstract

The present study aimed at examining relationship between academic procrastination and test anxiety. In this respect, Procrastination Assessment Scale-Student and Test Anxiety scales were used as the data collection instrument and administered to 106 (61 female, 45 male) university students. The mean age of the participants was 19.7 and age ranged from 17 to 22. The results of the analysis showed that means of academic procrastination and test anxiety scores were 34.5 (SD = 5.4) and 43.0 (SD = 12.2) respectively. Analysis of gender difference revealed a significance difference on test anxiety; however, any significant gender difference was found on academic procrastination and self-esteem score of the students. The results of the factor analysis showed that students' self-reported reasons of academic procrastination were fear of failure, risk taking, rebellion against control, and laziness. Significant relationships among the subscales of test anxiety and reasons of academic procrastination were found, however, any correlation was found between academic procrastination and test anxiety of students.

Key Words: Academic procrastination, Prevalance, Test anxiety

¹ Bu araştırma, VIII. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (21-23 Eylül 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul).

GİRİŞ

Eğitim bilimciler için temel ve önemli konulardan birisi öğrencilerin varolan problemlerini anlamak ve bunlara çözümler üretmektir. Bu yüzden, uzun yıllardan beri araştırmacılar öğrencilerin eğitim ortamında karşılaştıkları problemleri ve akademik başarılarına engel olan nedenleri anlamaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar. Son zamanlarda öğrencilerde artmakta olan akademik erteleme davranışı ve sınav kaygısı öğrencilerin akademik performansını olumsuz yönde etkileyen nedenlerden bazılarıdır.

Akademik erteleme davranışı özellikle üniversite öğrencileri arasında yaygın olan (Burka ve Yuen, 1983, Ellis ve Knaus,1977) ve akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyen önemli faktörlerden biridir (Keller, 1968; Semb, Glick, ve Spencer, 1979). İstenilmeyen bir özellik olarak bilinen erteleme davranışı “bir göreve başlamayı ya da görevi bitirmeyi geciktirme eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (Rothblum ve diğ., 1986) ve derecesi kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Bilindiği gibi akademik ortamda öğrencilerin dönem ödevi hazırlama, sınavlara hazırlanma, haftalık okuma ödevlerini tamamlama, akademik idari işleri yerine getirme, derslere katılım gibi yapılması gereken görevleri olmasına rağmen bu görevlerin yerine getirilmesi sıklıkla ertelenmektedir. Yapılan araştırma çalışmaları akademik erteleme davranışının özellikle bu alanlarda yoğunlaştığını (Solomon ve Rothblum, 1986) ve bu davranışın yapılan işin miktarını ve kalitesini düşürerek akademik başarıya engel teşkil ettiğini göstermektedir (Wadkins, 1999).

Öğrencilerin sınav ile değerlendirilme durumlarında kaygı hissetmelerine ve düşük performans sergilemelerine neden olan sınav kaygısı öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyen diğer bir engeldir (Daniels ve Hewitt, 1978; Hancock, 2001, Öner, 1990; Erkan 1991). Sınav kaygısı, kuruntu ve duyusallık olmak üzere iki temel bileşenden oluşur. Kuruntu bileşeni kişinin kendisiyle ilgili algılamalarını, performansla ilgili beklentilerini, kişinin kendisiyle ilgili olumsuz değerlendirmelerini, başarısızlığın sonuçları ile ilgili durumları ve kişinin kendisi ile diğerleri arasındaki karşılaştırmalarını içerir. Duyusallık bileşeni ise gerginliğin/rahatsızlığın ve otomatik harekete geçmeden kaynaklanan duyusal ve fizyolojik süreçlerle ilgilidir. Sınav kaygısının kavramsallaştırılması, öğrencilerin sınav öncesinde ve sınav esnasında olumsuz ve kendilerine zarar veren düşüncelerin önemi üzerine odaklanır (Meichenbaum ve Butler, 1980).

Solmon ve Rothblum (1984)'a göre, akademik erteleme davranışı, kaygıdan kaynaklanan başarısızlık duygusuyla ilişkilidir ve akademik erteleme davranışı; neredeyse her zaman problem düzeyinde erteleme ile bütünleşik, olası kaygı eğilimi içermektedir (Rothblum ve diğ., 1986). Burka ve Yuen (1983) yaptıkları çalışmada, akademik erteleme davranışı sergileyen kişilerin sergilemeyenlere oranla kaygı yaratan durumlara karşı farklı davrandıklarını bulmuştur. Bu gibi durumlarda, akademik erteleme davranışı sergileyenler sonuçla ilgili olarak daha az kendinden emin ve güvenli görünmektedirler. Bu durum akademik erteleme davranışının başlıca iki yorumuyla, başarısızlık korkusu ve hoşlanılmayan ya da tatsız durumlardan kaçma, ile açıklanmaktadır (Burka ve Yuen, 1983; Milgram, Sroloff ve Rosenbaum, 1988). Bazı araştırmacılar (örn., Chabaud, Ferrand, ve Maury, 2010; Haycock, McCarthy ve Skay, 1998) akademik erteleme davranışını sınav kaygısıyla ilgili olarak ortaya konan bir kaçma tepkisi olarak açıklamış ve artan sınav kaygısını üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışının sıklığını artıran sebepler arasında bildirmişlerdir.

Literatürde cinsiyet farkına yönelik olarak yapılan çalışmalar değişkenlerle ilgili olarak değişiklik göstermektedir. Örneğin, yapılan çalışmalar kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde sınav kaygısı yaşadıklarını gösterirken (Aydın, 1993; Aysan ve diğ., 2001); erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha sık erteleme davranışı sergilediklerini ortaya koymaktadır (Uzun Özer, 2011).

Amaç

Öğrenci üzerinde akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyen faktörlerden olmalarına rağmen, akademik erteleme davranışı ve sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya Türk

örneklemeyle rastlanmamıştır. Bu sebeple akademik erteleme davranışının sınav kaygısıyla ilişkisini ortaya koymak, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına katkıda bulunmada ve üniversite öğrencileri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada yararlı ipuçları sağlayabilir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı,

- a) üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışı sıklıklarını ve sınav kaygısı düzeylerini anlamak;
- b) akademik erteleme davranışının olası sebeplerini ortaya koymak; ve
- c) akademik erteleme davranışı ve alt boyutları ile sınav kaygısı ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Bu araştırmanın örneklemini, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitimlerine devam eden, seçkisiz olarak seçilen 109 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların 61'i (% 56) kadın, 48'i (% 44) erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 19.9'dur ($SS = 1.78$) ve katılımcıların yaşları 17 ve 29 arasında değişmektedir. Çalışmaya yer alan öğrencilerin 83'ünü (%79) 1. sınıf öğrencileri oluştururken, 23'ünü (%21) 2. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı yıl sonu not ortalaması ortalamaları 2.60 ($SS = 0.57$) ve öğrencilerin ortalamaları 1.19 ve 3.85 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Demografik Bilgi Formu, Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği (EDDÖ) ve Sınav Kaygısı Envanteri veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Bu formda katılımcılara cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf ve akademik ortalamaları gibi demografik özelliklerine ilişkin sorular sorulmuştur.

Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği (EDDÖ): Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği (EDDÖ) üniversite öğrencilerde erteleme davranışının sıklığını ve olası sebeplerini incelemek amacı ile Solomon ve Rothblum (1986) tarafından geliştirilmiştir.

EDDÖ iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, *Erteleme Davranışının Yaygınlığı*, her biri 5 puan Likert tipi (1 = Hiçbir zaman ertelemem, 5 = Her zaman ertelerim) olan 18 maddeden oluşmakta ve öğrencilerin erteleme davranışı yaygınlığını, a) dönem ödevi hazırlama, b) sınavlara hazırlanma, c) haftalık okuma ödevlerini tamamlama, d) derslere kayıt yapma ve kimlik kartı alma gibi akademik idari işleri yerine getirme, e) derslere katılma ve akademik danışman ile görüşme gibi katılım görevleri ve f) genel olarak okul aktivitelerini yerine getirme olan altı akademik alanda incelemektedir. Birinci bölüm; "Erteleme davranışının sıklığı", "Erteleme davranışının problem olarak hissedilip hissedilmediği" ve "Erteleme davranışının azaltılmak istediği" olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. EDDÖ'nün toplam puanını ilk iki boyutun toplamından alınan puan hesaplanarak bulunmakta ve alınabilecek toplam puanlar 12 ile 60 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar öğrencilerin yüksek oranda erteleme davranışı sergilediklerini göstermektedir.

EDDÖ'nün ikinci bölümü, *Erteleme Davranışını Sebepleri*, her biri 5 puan Likert tipi (1 = Neden ertelediğimi hiç yansıtmıyor, 5 = Neden ertelediğimi kesinlikle yansıtmıyor) olan 26 maddeden oluşmaktadır. Bu bölümde, her "iki" madde "bir" sebebi açıklar nitelikte listelenmiş ve 1) değerlendirilme kaygısı, 2) mükemmeliyetçilik, 3) karar verme güçlüğü, 4) bağımlılık ve yardım arama, 5) görevden hoşlanmama, 6) öz güven eksikliği, 7) tembellik, 8) girişkenlik eksikliği, 9) başarıya korkusu, 10) etkisiz zaman kullanımı, 11) kontrol edilmeye karşı tepki, 12) risk alma davranışı, ve 13) akran etkisi olmak üzere 13 erteleme davranışı nedenini içermektedir.

Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeğinin uyarlama çalışması, Uzun Özer ve Demir (2005) tarafından 203 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Güvenirlilik çalışmaları sonucunda, ölçeğin iç tutarlılığı birinci bölüm (Erteleme Davranışı Yaygınlığı) için .76; ikinci bölüm için .81 ve tüm ölçek için .86 olarak hesaplanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, ölçeğin birinci bölümü için yapı geçerliliğinin orijinali ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ölçeğin ikinci bölümü için yapılan faktör analizi, ölçeğin orijinalinde varolan faktör yapısı ile uyummadığını göstermiştir. Araştırmacılar (Milram ve diğerleri, 1993; Watson, 2001) EDDÖ'nün ikinci bölümü olan "Erteleme Davranışının Sebepleri" bölümünün kullanılan örneklem ve veri toplama yönteminden etkilenerek farklı faktör yapısı üretebildiğini belirtmektedirler. Bu örneklem için Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısının birinci bölüm için .73 olduğunu ortaya koymuştur.

Sınav Kaygısı Envanteri: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerini ölçmek amacı ile Spielberg (1962) tarafından geliştirilen ve Öner (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sınav Kaygısı Envanteri kullanılmıştır. Sınav Kaygısı Envanteri her biri 4 puan Likert tipi olan (1 = Hemen hiç bir zaman; 4 = Hemen her zaman) 20 maddeden oluşmaktadır. Envanterde 8 madde "Kuruntu" alt boyutunu oluştururken, 12 madde "Duyuşsallık" boyutunu oluşturmaktadır. Öner (1997) Sınav Kaygısı Envanteri için Cronbach Alpha katsayısını .87 ve test-tekrar test ilişkisini .80 olduğunu rapor etmiştir. Bu örneklem için Sınav Kaygısı Envanteri Cronbach Alpha katsayısının .93 bulunmuştur.

İşlem

Veri toplama araçları ikinci yazar tarafından sınıf ortamında gönüllü olan öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplama süreci tek oturumda gerçekleşmiş ve öğrencilerin veri toplama araçlarını tamamlamaları yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

BULGULAR

Akademik Erteleme Davranışı

Akademik Erteleme Davranışının Sıklığı: Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin akademik erteleme davranışı ortalamasının 34.5 ($SS = 5.4$) ve öğrencilerin Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği birinci bölümünden aldığı puanların 22 ve 60 arasında olduğunu göstermektedir. Katılımcıların EDDÖ'nün birinci bölümünden aldıkları puanlar ortancadan bölünerek "erteleme davranışı gösterenler" ve "erteleme davranışı göstermeyenler" olarak sınıflandırılmıştır. Tablo 1'de görüldüğü üzere, betimsel istatistik sonuçları öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%52) akademik alanlarda erteleme davranışı sergiledikleri göstermiştir.

Akademik Erteleme Davranışının Olası Sebepleri: Akademik erteleme davranışının öğrenciler arasında olası sebeplerini bulmak amacı ile, 26 maddeden oluşan Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği'nin ikinci bölümü Temel bileşenler faktör çözümlemesi kullanılarak incelenmiştir. Bulgular, çalışmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışı sebeplerinin Başarısızlık korkusu, Risk Alma Davranışı, Kontrol Edilmeye Karşı İsyen ve Tembellik üzerinde yoğunlaştığını ortaya koymuştur.

Akademik Erteleme Davranışı ve Cinsiyet Farkı: Cinsiyet farkını bulmaya yönelik olarak yapılan bağımsız t testi, katılımcıların erteleme davranışı puanlarında anlamlı bir cinsiyet farkı bulunmamıştır ($t_{(106.36)} = .47$; $p > .05$).

Sınav Kaygısı

Araştırma bulguları, çalışmaya katılan öğrencilerin sınav kaygısı ortalamasının 43.0 ($SS = 12.2$) ve alınan puanların 23 ve 92 arasında değiştiğini göstermektedir. Sınav kaygısı yaşayan öğrenciler ve sınav kaygısı yaşamayan öğrenciler ortanca (41.0) ile sınıflandırıldığında, öğrencilerin % 55'inin sınav kaygısı yaşamadıklarını ortaya koymuştur.

Sınav Kaygısı ve Cinsiyet Farkı: Cinsiyet farkını bulmaya yönelik olarak yapılan bağımsız t testi, katılımcıların sınav kaygısı puanlarında anlamlı bir cinsiyet farkı olduğunu ortaya koymuştur ($t_{(106.73)} = 2.77, p < .05$). Bulgular, kız öğrencilerin ($M = 45.70, SS = 13.22$) erkek öğrencilerden ($M = 39.59, SS = 9.87$) daha çok sınav kaygısı yaşadıklarını göstermiştir.

Tablo 1. Akademik Erteleme Davranışı ve Sınav Kaygısına yönelik ortalama, ortanca, standart sapma, ve yüzdelik oranları

	N	M	Md	SS	Olan		Olmayan	
					f	%	f	%
Akademik Erteleme Davranışı	109	34.5	35	5.4	56	51	53	49
Sınav Kaygısı	109	43.0	41	12.2	49	45	60	55

Akademik Erteleme Davranışı ve Sınav Kaygısı

Bireylerin EDDÖ'den, aldıkları puanlar ile Sınav Kaygısı Envanterinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayısı Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. EDDÖ ve Sınav Kaygısı envanterinden alınan puanlar arasındaki korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Toplam Erteleme Davranışı Puanı	-	.55**	.79**	.21**	-.02	.07	.07	.27**	.14	.17	.09
2. Erteleme davranışı sıklığı			-.07	.06	-.05	.00	.26**	.48**	.02	.07	-.04
3. Problem olarak hissedilmesi				.21*	.01	-.08	.10	-.03	.15	.15	.14
4. Azaltılmak isteği					-.06	-.14	-.15	.18	.00	.06	-.05
Erteleme Davranışı Sebepleri											
5. Başarısızlık korkusu						.44**	.26**	.14	.34**	.32**	.32**
6. Risk alma davranışı							.34**	.21*	.01	.01	.01
7. Kontrol edilmeye karşı tepki								.15	.00	-.01	.00
8. Tembellik									.15	.19*	.07
9. Toplam Sınav Kaygısı Puanı										.96**	.94**
10. Duyuşsallık											.82**
11. Kuruntu											-

Bireylerin EDDÖ'den aldıkları toplam puanlar ile Sınav Kaygısı Envanterinden alınan toplam puan ve alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayıları .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu katsayılar, tablo 2'de görüldüğü üzere, Sınav Kaygısı toplam puanı için $r = .14$, Duyuşsallık alt boyutu için $r = .17$ ve Kuruntu alt boyutu için $r = .09$ 'dur.

Bireylerin erteleme davranışı sebeplerinden aldıkları puanlar ile toplam sınav kaygısı puanı ve sınav kaygısı alt boyutları puanları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların erteleme davranışı sebeplerinden ilki olan "Başarısızlık Korkusu" puanları ile "Toplam Sınav

Kaygısı puanları arasında ($r = .34$) anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer olarak, katılımcıların “Başarısızlık Korkusu” puanları ile sınav kaygısının “Duyuşsallık ($r = .32$) ve Kuruntu ($r = .32$) altboyutları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir korelasyon bulunmuştur.

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada (a) Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışı sıklıkları ve sınav kaygı düzeyleri (b) akademik erteleme davranışının olası sebepleri, c) akademik erteleme davranışı ve alt boyutları ile sınav kaygısı ve alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yarısının (% 51) akademik görevlerini sıklıkla ertelediklerini ve çalışmaya katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 55) sınav kaygısı yaşamadıklarını göstermiştir.

Daha önce bu alanda yapılan çalışmalara (örn., Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009; Uzun Özer, 2011) benzer olarak, çalışma bulguları Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin erteleme davranışlarının olası sebeplerinin başarısızlık korkusu, risk alma davranışı, kontrol edilmeye karşı isyan ve tembellik olduğu sonucunu göstermektedir.

Çalışma sonuçları, erteleme davranışı sebeplerinden ilki olan, “Başarısızlık Korkusu” ve Sınav Kaygısının “Duyuşsallık” alt boyutu arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Benzer olarak, “Başarısızlık Korkusu”, Sınav Kaygısının “Kuruntu” alt boyutu ile de olumlu yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir. Elde edilen bu bulguların, öğrencilerin içinde bulunduğu durum ile ilgili olarak bilgileri işleme ve yorumlama tarzı ile bu işlemdeki yanlılıklarıyla ilişki olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, ilgili literatürde akılcı olmayan inanç örüntülerinin, akılcı olmayan sonuçlara sebep olması modeli (Corey, 1991) ile açıklanmaktadır. Bu görüşten yola çıkarak, akademik erteleme davranışının temel sebeplerinden biri olan başarısızlık korkusunun, akılcı olmayan bir düşünce olarak duyuşsallık ve kuruntu durumunu tetikleyen ve kaygıyı artıran bir sebep olduğu düşünülmektedir.

Erteleme davranışı sebeplerinden bir diğeri olan “Tembellik” ile Sınav Kaygısının “Duyuşsallık” alt boyutu arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu saptanmış ve öğrencilerde tembellik düzeyinin artmasıyla duyuşsallık düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda cinsiyet ile ilgili ortaya çıkan bulgular incelediğinde, akademik erteleme davranışı konusunda cinsiyet farkı olmadığını ancak; kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sınav kaygısı yaşadıkları saptanmıştır. Bu durum, kadınlar tarafından yüksek düzeyde yaşanan duyuşsallık (Deffenbacher, 1977; Mueller, 1980) ve kadınların erkeklere göre değerlendirilme durumlarını daha tehdit edici olarak algılanması ile açıklanabilir.

Beklenenin tersine, erteleme davranışının sebeplerinden biri olan başarısızlık korkusu ve akademik başarı arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu durum sınav kaygısının akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemesi düşüncesini desteklemektedir.

Çalışma bulguları, katılımcıların yaşları ile hiç bir değişken arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkarmamıştır. Bu durumun çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ranjının dar olması sonucu olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla daha sonraki çalışmalar için araştırma örnekleminin yaş ranjının geniş tutulması önerilmektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular bir bütün olarak incelenip tartışıldığında, araştırmanın bazı sınırlılıklarının vurgulanması gerektiğine inanılmaktadır. Araştırma örneklemini Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan 109 öğrenci oluşturmaktadır; dolayısıyla çalışmanın üniversitenin diğer fakültelerinde eğitimlerine devam eden öğrencilere genellenmesi olası değildir. Bu alanda yapılacak sonraki çalışmalar farklı fakülteden öğrencileri kapsayarak alanla ilgili daha çok

bilginin açığa çıkmasını sağlayabilir. Bu çalışmada, erteleme davranışı ve sınav kaygısı ile bu değişkenlerin alt boyutları incelenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda akademik erteleme davranışı ve sınav kaygısı ile ilişkili olduğu düşünülen, öz benlik saygı düzeyi, mükemmeliyetçilik, motivasyon ve kontrol odağı gibi değişkenler çalışma kapsamına alınabilir. Bu çalışmanın başka bir sınırlılığı akademik erteleme davranışının kağıt kalem testi ile ölçülmüş olmasıdır. Daha sonraki yapılacak çalışmalarda akademik erteleme davranışının test tekniği ile birlikte davranış boyutunun incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın sonuçları ve üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına olan etkisi göz önünde bulundurularak, üniversite rehberlik merkezleri, öğrencilere yönelik akademik erteleme davranışı ve sınav kaygısını önlemeye yönelik programlar geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, G. (1993). 1992 yılı Anadolu lisesi giriş sınavının iptalinin öğrencilerin sınav kaygısına etkisi, *Eğitim ve Bilim*, 17, 37-45.
- Aysan, S., Thompson, D. ve Hamarat, E. (2001). Test anxiety, coping strategies, and perceived help in a group of high school students: A Turkish sample, *The Journal of Genetic Psychology*, 162, 402-411.
- Burka, J. B., ve Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why do you do it, what to do about it*. CA: Addison-Wesley Publishing Company.
- Chabaud, P., Ferrand, C., ve Maury, J. (2010). Individual differences in undergraduate student athletes: The roles of perfectionism and trait anxiety perception of procrastination behavior. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 38(8), 1041-1056.
- Deffenbacher, J. L. (1977). Relationship of worry and emotionality to performance and the miller analogies test. *Journal of Educational Psychology*, 69, 191-195.
- Daniels, B. ve Hewitt, J. (1978). Anxiety and classroom examination performance. *Journal of Clinical Psychology*, 34, 341-345.
- Ellis, A. ve Knaus, W. J. (1977). *Overcoming Procrastination*. NY: A Signet Book.
- Erkan, S. (1991). *Sınav kaygısının öğrenci seçme sınavı ile ilişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Harrington, N. (2006). Frustration intolerance beliefs: Their relationship with depression, anxiety, and anger, in a clinical population. *Cognitive Therapy & Research*, 30, 699-709.
- Haycock, L. A., McCarty, P. ve Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling Development*, 76, 317-324.
- Keller, F. S. (1968). "Good-Bye teacher..." *Journal of Applied Behavior*, 1, 79-89.
- Meichenbaum, D. H., & Butler, L. (1980). Towards a conceptual model for the treatment of test anxiety: Implications for research and treatment. In I. G. Sarason (Ed), *Test anxiety, theory, research and application*, Hillsdale, N. J. : Erlbaum.
- Milgram, N., Batori, G., ve Mowrer, D. (1993). Correlates of academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 31, 487-500.
- Milgram, N. A., Sroloff, B., ve Rosebaum, M. (1988). The procrastination of everyday life. *Journal of Research in Personality*, 22, 197-212.
- Öner, N. (1997). *Sınav Kaygısı Envanteri* el kitabı. İstanbul: Yöret Vakfı Yayını No:1.

- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., ve Murakabi, J. (1986). Affective, cognitive and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33(4), 387-394.
- Semb, G., Glick, D. M, ve Spencer, R. E. (1979). Student withdrawals and delayed work patterns in self-paced psychology courses. *Teaching of Psychology*, 6(1), 23-25.
- Solomon, L. J. ve Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503-509.
- Uzun Özer, B. (2011). A cross sectional study on procrastination: Who procrastinates more? *International Conference on Education, Research and Innovation*, 18, 34-37.
- Uzun Özer, B., Demir, A., ve Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *Journal of Social Psychology*, 149(2), 241–257.
- Wadkins, T. A. (1999). *The relation between self-reported procrastination and behavioral procrastination*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Nebraska, Nebraska.
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factor model: A facet level analysis. *Personality and Individual Differences*, 30, 149-158.